

בעזה ש"ת

אֵלֶּה הַדָּאֵת לְדַעַת כִּי הַשֵּׁם הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְפָּנָיו

אור חד עת

עבודת האדם בעולמו בפנימיות התורה וההסידות

נצבים

לא בשמים הוא

דבקות וכסופים

וילך

תקופת 'צפיפה'

משיעורי

רבי יצחק זעקל הלוי פולק שליט"א

רב ור"מ בית המדרש 'וידבר משה'

תכן ענינים

לא בשמים הוא.....ד

קרוב אליך.....ד

תתן אצבע.....ד

תפקידנו בעולם.....ה

חזק או חלש.....ה

תכונת האדם.....ו

תשוקת האדם.....ו

לא טועים.....ז

משכנות הרעים.....ח

תלוי בי.....ח

יכולים לתקן.....ח

הזקן והצעיר.....ט

תחית העוף.....ט

באישון ליל.....י

חיותם מהתורה.....יא

בעולם הזה.....יב

העולה מכל זה.....יב

דיבקות וכסופים.....יג

התכלית הדיבקות.....יג

תרי"ג עצות.....יג

אבותינו הקדושים.....יד

הגוף איננו האדם.....טו

סלוק הזהמא.....טו

העולה מכל זה.....טז

תקופת 'חפיפה'.....יז

מכתב פטורין.....יז

חתמו קבע.....יז

טְרַקְלִין גָּדוֹל..... יח
 בֵּית חֶרֶשֶׁת..... יט
 הַמָּשָׁל הַנָּכוֹן..... יט
 הָעוֹלָה מִכָּל זֶה..... כ

קול היכל 'אור הדעת'

ארץ ישראל: 02.500.4499

ארה"ב: 1585.280.2888

לקבלת חוברת 'אור הדעת' מדי שבוע

שלחו בקשה ותצורפו לרשימת המנויים

B025004499@gmail.com

מהדורת ביקורת, טיוטה - אינו מוגה כלל

לא בשמים הוא

מה הכוונה 'ולא רחקה הוא', או 'לא בשמים הוא', 'ולא מעבר לים', דהיינו אילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה, הרי אפילו אם נעשה אלף סולמות לא נגיע לשמים? וכי הבורא יתברך ציווני מצוות שלא ניתן לקיימם שקשה לקיימם?!

קרוב אליך

התורה הקדושה ותר"ג מצוותיה היא קרובה אלינו מאוד, כלשון הפסוק (דברים ל, יא - יד, פרשת נצבים): 'כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלֶאת הִוא מִמֶּךָ וְלֹא רִחֲקָה הִוא: לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִוא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ'.

מה הכוונה 'ולא רחקה הוא', או 'לא בשמים הוא', 'ולא מעבר לים', דהיינו אילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה, הרי אפילו אם נעשה אלף סולמות לא נגיע לשמים? וכי הבורא יתברך ציווני מצוות שלא ניתן לקיימם שקשה לקיימם?!

מצד אחד, תורה ניתנה מן השמים, וכל מהות התורה הוא רוחניות ודבקות, שהיא דברים מופשטים דקים וזכים, שהוא הפוך מעולם החומרי והגשמי, והיא תכלית העבודה של האדם להדבק בבוראו, מצד שני, מה שקרוב מאוד, הוא העולם החומרי והגשמי, שהוא קרוב מאוד אליך, שהיא העולם הזה (כסף, כבוד, אכילה וכדו')?

מסופר במדרש (ריש קהלת רבה) על רבי חנינא בן דוסא ראה בני עירו

מעלין נדרים ונדבות לירושלים, אמר הכל מעלין לירושלים ואני איני מעלה דבר? יצא למדברה של עירו, וראה שם אבן אחת, ושבבה וסיתתה ומירקה, ביקש לשכור לו פועלים (להעלותה) אמרו תן לנו חמשה סלעים. ולא נמצא בידו דבר. לשעה, זימן לו הקב"ה חמשה מלאכים, והסכימו להעלותו ואמרו לו "ובלבד שתתן ידך ואצבעך עמנו", נתן ידו ואצבעו עמהם (וברגע עפו ופרחו) ונמצאו עומדים בירושלים.

מרגלא בפומיה של הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל מפוניבז' להביא את שאלתו ה"חפץ חיים", תמוה הדבר: מפני מה עיכב הקב"ה עד שחפשו לשכור אנשים, ולא שלח לו המלאכים תיכף בתחילת הענין? ומה פשר התנאי שהעמידו המלאכים לרבי חנינא בן דוסא "ובלבד שתתן ידך ואצבעך עמנו", וכי את אצבעו הם צריכים?

תתן אצבע

"אין זאת", המשיך "אלא ללמדנו שהאדם מחויב לפעול בכל מצב שהוא, ולעשות מצדו את כל מה שניתן לעשות אפילו אם בדרך הטבע המשימה שלו נראית כבלתי אפשרית, ולא מסתבר כלל שיספיק לבצע מחשבתו רק אז שולח לו הקב"ה עזרתו מקודש בדרך נס. רק אחרי שעשית מצדך את כל מה שיכולים לעשות יבוא הסיוע ממעל".

בחנות או מלאכת יד שטרחה מעט, כתפירה וכאחוי והספרות ואצור המסחרים ושכיר האריסים והפועלים והשמשים בעבודת האדמה'.

ומבאר: 'ומהן סבות יש בהן יגיעה וטורח, כעבוד העורות והוצאת הברזל והנחשת והעופרת מן מוצאיהם וזקוק הכסף בעופרת ונשא המשאות הכבדות ולכת בדרכים רחוקים תמיד ועבודת האדמה ודרישתה וכיוצא בהם'.

חֶזֶק או חֶלֶשׁ

ולכן יש לאדם לבחון את עצמו, האם הוא אדם חזק או חלש, הן חלק הגופני, והן חלק הנפשי, אם יכול לקחת על עצמו לחצים ועול כבד על צוארו: 'ומי שהוא מבני אדם חזק בגופו וחלש בהכרתו ראוי לו מהם מה שיש בו מן היגיעה, כפי שיכול לסבול, ומי שהוא חלש בגופו והכרתו חזקה, אל יבקש מסבות הטרף מה שמיגע גופו, אך יטה אל מה שיהיה קל על גופו ויוכל להתמיד עליו'.

וממשיל מהבעלי חיים, שלכל בעל חי יש את טבעו לצורך חיותו ופרנסתו: 'ולכל אדם יש חפץ במלאכה או סחורה מבלתי זולתה, כבר הטביע האל לה בטבעו אהבה וחבה, וכן בשאר החיים, כמו שהטביע בטבע החתול צידת העכברים ובטבע הנץ צידת מה שראוי לו מן העוף ובטבע האיל צידת הנחשים'.

'וכן יש מן העופות שיצודו הדגים לבד, וכן בטבע מין ומין ממיני החיים נטיה ותאוה אל מין ממיני הצמחים והחיים, הוטבע עליו להיות סבה למזונו, ותכונת גופו ואבריו ראויין לדבר ההוא, כפה הארוך והשוק הארוך לעוף, שהוא צד את הדגים וכשן והצפורן החזק לארי והקרנים לשור ולאיל, ואשר תוכן מזונו מן הצמח

"סיעתא לדברינו", הוסיף החפץ חיים, "מוצאים אנו בפרשת נצבים:

"לא בשמים היא" ובפירש"י **"שאלו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה"** ואיך אמר **"היית צריך לעלות הרי אפילו אם נעשה אלף סולמות לא נגיע לשמים?** משמע אם כן, שאנחנו מצדנו חייבים לעשות ממש כל מה שביכולתנו לעשות, אפילו אם ברור מראש שאין בכח עשייתנו להשיג את המטרה, כי אז הקב"ה עוזר לנו מחוץ לדרך הטבע".

האדם מצווה להיות הוא בעצמו ולמצות את כוחותיו באופן הנעלה ביותר שיש בכוחו וביכולתו, הרה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א היה אומר, בעולם הבא לא ישאלוני מדוע לא היית משה רבנו, כיון שאינני משה רבנו, כן ישאלוני, למה לא היית זושא?.

אין תביעה על האדם לעשות מה שאינו יכול, אלא רק מה שהנך יכול, את זה תעשה, היות ותיקון זה לא שייך לאותו אדם, כפי שרואים במציאות הדברים לכל אחד ואחד יש לו תשוקה אחרת, מבט שונה.

תפקידנו בעולם

נקח את דבריו הנפלאים של רבינו בחיי ב"ר יוסף זיע"א בספרו חובות הלבבות (שער ד' - שער הביטחון פרק ג') בו מגלה, כיצד האדם ידע מה הפרנסה המתאימה לו, מהי רצון הבורא שיעבוד אדם לפרנסתו, הרי יש עבודות קלות, וישנם עבודות קשות שיש בהם יגיעה וטורח, וז"ל:

וכה מקדים: 'כי אין כל אדם חייב לחזור על כל סבה מסבות הטרף כי הסבות רבות. מהן נקלות, שטרחם מעט, כסחורה

ש'סיפורי צדיקים' זהו חיותו, ויש אדם ששאיפתו לדעת רזי התורה וללמוד כתבי האריז"ל ורש"ש.

כל השאיפות האלו נובעות, ממטרת תיקון נשמתו ומטרת בואו לעולם, ודבר זה מתחלק לרובות פרטים, כל אחד לפי תיקונו.

וזה ענין הנרנח"י שיש בנפש האדם, שהרי ישנם חמשה בחינות בנשמת האדם, ואלו הם, נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה, וגם זה מתחלק לנרנח"י, ואכמל"ב, אך שורש הדברים הם, שענין הנפש זהו דרגה נמוכה המתגלה בנשמת האדם שזה ענין החיות הבסיסית בנפש האדם כמו הבעלי חיים, ענין הרוח, זה כבר גילוי גדול יותר, שבו מתגלה גילוי גדול של הנשמה, וכל על זה הדרך.

וזאת בתנאי כפול, שהכל ע"פ הלכה! שמעתי מהגה"צ רבי אברהם אביש צינוורט שליט"א בעת רעוא דרעוין, על המשנה (אבות ב', א'): 'דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין', וכה פירש: 'דע מה למעלה ממך' כשהנך רואה אדם גדול, צדיק, עם כל מיני הנהגות, דע שהיא 'למעלה ממך', גם אם הנך רואה 'עין רואה' או שהנך שומע 'אוזן שומעת', אך דע 'וכל מעשיך בספר נכתבין', הנך חייב להתנהג ע"פ הלכה ולפי הספר מה שנכתב התורה הק'.

תְּשׁוּקַת הָאָדָם

תיקון האדם בעולם הזה, היא תשוקת האדם וחשקו וחפצו, כפי שרבינו אור שבעת הימים הבעש"ט זיע"א מגלה (בעל שם טוב על התורה - פרשת עקב וזהו שאמר ריב"ש ה') 'על פסוק (תהלים ק"ז) רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, פירש בכאן סוד גדול והוא למה ברא הקדוש ברוך הוא

לא נתן לו כלי הצייד והטרף. ועל הדמיון הזה תמצא מדות בני אדם וגופותם מוכנות לסחורות ולמלאכות'.

וְיָמִי שמוצא במדותיו וטבעו כוסף אל מלאכה מהמלאכות, ויהיה גופו ראוי לה, ויוכל לסבל את טרחה, יחזר עליה וישים אותה סבה להבאת מזונו ויסבל מתקה ומרירותה, ואל יקוץ כשימנע ממנו הטרף בקצת העתים, אך יבטח באלהים, שיספיק לו טרפו כל ימי חייו'.

תְּכֻנַּת הָאָדָם

תורף דבריו, אין אדם מחויב בשום צורה לעבוד בפרנסה שאינה מתאימה לו, לא בשביל כל ירד לעולם, ישנו אדם שנועד להיות 'סבל', הוא חזק גדול וגבוה, ובעל חשיבה חלשה ומתגאה שיכול להרים מקרר בזרת ידו.

לעומת זאת, בעל החשיבה, הוא על פי רוב גופו חלש, מוחו מעמיק וחושב, ותפקידו להשתמש עם מוחו וחשיבתו, ולא להיות 'סבל', ישנו אדם שיכול לשאת 'לחצים' ו'עול', ויש לנו יכולת נפשית לשאת זאת, ויש אדם שפשוט לא מסוגל, כפי שלא כל אדם יכול להיות מוהל, או שוחט, או בעל תפילה ובעל מנגן, כל אחד יש לו את תכונות שזו היא תפקידו בעולם!

וכך ברוחניות, תפקיד הנשמה, היא ענין "התשוקה", יש אדם שמשתוקק להיות 'מורה הוראה', ראשו חד וברור, זיכרון נפלא, כל שאלה יודע לענות ברור בלי לגמגם, ויודע את מראי מקום, לעומת זאת 'ראש הישיבה' מעמיק, מרחיב, מתבונן, זה פשוט ראש אחר, לעומת האדם שנפשו חושקת לדעת 'מנהגים' של כל הקהילות והמקומות, הוא פשוט חי ונושם את זה, ויש את האדם

וכי אנו יכולים לתקן את חטא אדם הראשון, מה אנו ומה חיינו, התשובה לכך, שאבות הקדושים הם עשו עיקר התיקון, לנו רק נשאר לסיים את התיקון השלם, כדאיתא (בראשית רבה פרשת בראשית פרשה י"ט): 'וכנגדן עמדו ז' צדיקין אברהם יצחק יעקב לוי קהת עמרם משה והורידו אותה לארץ, אברהם משיביעי לשישי, יצחק הוריד משישי לחמישי, יעקב הוריד מחמישי לרביעי, לוי הוריד מרביעי לשלישי, קהת הוריד משלישי לשיני, עמרם הוריד משיני לראשון, משה הורידה למטה, אמר ר' יצחק כת' וצדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עליה (תהלים לו כט) ורשעים מה יעשו, פורחין באויר אתמהא, אלא שהרשעים לא השכינו שכינה לארץ'.

לא טועים

'תשוקה', 'רצון', 'חשק', אלו מילים נפלאות, אך לא ברורים ובהירים הכוללים בהם, כיצד יידע אדם שהוא בדרך הנכונה?

זו השאלה הקשה ביותר לאדם עלי אדמות, אנסה להשיב על שאלה זו, הכוללת בתוכה פרטים רבים.

ראשית כל, ענין התפילה כפי שדוד המלך ע"ה מתבטא פעמים רבות (תהלים פו, יא): 'הוֹרֵנִי ה' דְּרָכֶךָ אֱהִלֶּךָ בְּאַמְתֶּךָ יַחַד לְבָבִי לִירְאָה שְׁמֶךָ, וכן (תהלים קיט, קעו): 'תַּעֲרִי כִּשְׁה אֲבִד בְּקֶשׁ עֲבָדֶךָ כִּי מִצֹּתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי'.

שנית, (אבות א, ז): 'עשה לך רב והסתלק מן הספק', לא לזוז כמלא נימה ולהתנהג ע"פ הלכה ולשאול רב.

דברי מאכל ומשקה שאדם תאב להם, והטעם שהם ניצוצי אדם הראשון, שהיו מתלבשים בדומם צומח חי מדבר, ויש להם חשק להתדבק בקדושה, והם מעוררין מיין נוקבין, בסוד מה שאמרו חכמינו ז"ל (זוהר פינחס דרמ"ז ע"ב) אין טפה יורד מלמעלה שאין טפיים עולה כנגדה, וכל אכילה שאדם אוכל ושותה, הם ממש חלקי ניצוצות שלו, שהוא צריך לתקן, וזהו שכתוב רעבים גם צמאים, שאדם רעב וצמא להם למה זה, ואמר נפשם בהם תתעטף בסוד גלות, בלבוש ויחשבה לזונה כי כסתה פניה, וכל הדברים שהם משמשים לאדם הם ממש בסוד הבנים שלו שנתלבשו, והבן, והשם יתברך רמז להם לישראל בכמה רמזים, שימצאו האבדה ויחזירו לבעליהם, לאביהם שבשמים, ולא ציוה כן למלאכים ושרפים ואופנים, והאבדה ההוא מדעת היתה כמאמר רבותינו ז"ל (בראשית רבתי פ"ג סי' זי"ן) שהיה בונה עולמות ומחריבן כנ"ל:

וכן (ספר בעל שם טוב על התורה - פרשת נצבים ח'): ושב וקבצך מכל העמים וגו', מאמר הבעל שם טוב נשמתו בגנוי מרומים, שצריך כל אחד מישראל לתקן ולהכין חלק קומת משיח השייך לנשמתו, כנודע שאדם הוא ר"ת א'דם ד'וד מ'שיח, שקומתו של אדם הראשון היה מסוף העולם ועד סופו (חגיגה ד"ב ע"א), שהיו כלולין בקומת אדם הראשון כל הנשמות של ישראל, ואחר כך על ידי החטא נתמעטה קומתו, וכמו כן יהיה משיח קומה שלימה מכל נשמות ישראל, כלולא מס' ריבוא, כמו שהיה קודם החטא של אדם הראשון, על כן צריך כל אחד מישראל, להכין חלק בחינת משיח השייך לחלק נשמתו, עד שיתוקן ותתכונן כל הקומה, ויהיה יחוד כללי בתמידיות במהרה בימינו'.

משכנות הרעים

החכם מכל האדם שלמה המלך ע"ה אומר
בשיר השירים: (שיר השירים א, ח):
'צִאִי-לִי בְּעֶקְבֵי הַצֶּאֱן וְרָעִי אֶת-גְּדִיתֶיךָ;
עַל מְשְׁכָנוֹת הָרָעִים הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה בֵּה
יִשְׂרָאֵל יְכוּלִים לִשְׁמֹר עַל עֲצָמָם, עַל
דְּרָגָתָם הָרוּחָנִית, הִינֵה אִם יִצְמְדוּ לַגְּדוּלֵי
יִשְׂרָאֵל, תִּלְמִידֵי הַחֲכָמִים, וַיַּחֲנוּ אֶת
בְּנֵיהֶם - אֶת הַגְּדִיִּים - עַל מִשְׁכְּנוֹת רוּעִים.

מספר המגיד רבי שלמה לוינשטין
שליט"א, על אודות החשיבות
העליונה הנודעת להצמדות מוחלטת
לדעת תורה וכה מספר, שמעתי פעם
דבר נפלא מפי טייס לשעבר שחזר
בתשובה הרב נח הרץ שליט"א.

וכך סיפר, כי אצל טייסים ישנה תופעה
אשר נקראת בשם 'ורטיגו'.
משמעותה של התופעה הינה, שנפגע
משהו באיזון של האדם, בשיווי המשקל,
כך שהטייס מרגיש כל הזמן שהוא עומד
ליפול, הוא עלול לשכב על הרצפה
ולהרגיש שהוא עומד ליפול...

תלוי ב

סיפור מופלא ועצום מובא (עבודה זרה
יז, א): 'אמרו עליו על רבי אלעזר בן
דורדיא שעשה עבירות חמורות מאוד
מאוד. התעורר לתשובה, הלך אלעזר בן
דורדיא וישב בין שני הרים וגבעות, אמר
'הרים וגבעות בקשו עלי רחמים!
שיקבלוני בתשובה! אמרו לו: "עד שאנו
מבקשים עליך - נבקש על עצמינו", שגם
אנו זקוקים לרחמים. שנאמר [ישעיה נד] "כי
ההרים ימושו והגבעות תמוטינה".

אמר "שמים וארץ בקשו עלי רחמים!"
אמרו "עד שאנו מבקשים עליך -

נבקש על עצמנו". שנאמר [ישעיה נא] "כי
שמים כעשן נמלחו, והארץ כבגד תבלה".

אמר "חמה ולבנה בקשו עלי רחמים!"
אמרו לו "עד שאנו מבקשים עליך
- נבקש על עצמינו". שנאמר (ישעיה כד)
"וחפרה הלבנה ובושה החמה". אמר
"כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים!"
אמרו לו "עד שאנו מבקשים עליך -
נבקש על עצמינו". שנאמר (ישעיה לד)
"ונמקו כל צבא השמים".

אמר אלעזר בן דורדיא: אם אין מי
שיבקש עלי רחמים - **"אין הדבר
תלוי באחרים אלא בי"**, ואני בעצמי צריך
לבקש עלי רחמים!

הניח ראשו בין ברכיו, וגעה בבכיה עד
שיצאה נשמתו! יצתה בת קול
ואמרה "רבי אלעזר בן דורדיא תשובתו
התקבלה, והוא מזומן לחיי העולם הבא!"

כשסיפרו הדברים לפני רבי - בכה רבי.
ואמר: יש קונה עולמו עולם
הבא בכמה שנים, ויש קונה עולמו בשעה
אחת של תשובה. ועוד אמר רבי: לא דיין
אינו די לבעלי תשובה שמקבלין אותן
בתשובה, אלא שקורין אותן "רבי". שהרי
הבת קול אמרה "רבי" אלעזר בן דורדיא.

אחד הסיבות העיקריות לכך שהאדם
נופל בדעתו ואינו מתחדש לשנות
את דרכיו ולשוב להשם יתברך, הוא
מכיוון שהוא רואה את עוצם קילקוליו
ואינו מאמין שיש לו תקווה לשוב מדרכו
הרעה ולתקן את מעשיו.

יכולים לתקן

על יהודי להאמין 'שאין שום יאוש בעולם
כללי' ו"אם אתה מאמין שיכולים
לקלקל - תאמין שיכולים לתקן".

את רעבון ליבם בשמחה רבה הורה בעהאכ למנקים להפסיק את מלאכת ניקיון השולחנות עד אשר ישכרו הקבצנים את רעבונם בכל הנותר ככל אשר תאוה נפשם.

עם סיום סעודתם נזכר בעל הבית שישנו עוף צלוי שלם במזווה ומיד הוציאו להם אך לאכזבתו אחר שמילאו כריסם בשיירי הסעודה לא נותר מקום בקיבתם למנה יפה מן הסעודה עצמה אחר הפצרותיו הואילו בטובם לקחת את העוף השלם עימם למסעותיהם ובתוך התרמיל דחפו את התרנגולת הצלויה כצידה לדרך.

כדרכם של אביונים מצאו בית כנסת להתפלל בו תפילת ערבית וללון בו את לינת הלילה אחר יום מפרך בהליכה וקיבוץ פרוטותיהם. סידרו את מצעם לשינה באחת הפינות ועד שלא הספיקו לקרוא תפילת המפיל נפלה עליהם תרדמה.

ויהי באמצע הלילה התעורר הקבצן הצעיר משינתו כשרעבונו מציק לו ומעירו משינתו נזכר בעוף המונח כתרמיל ושקל בדעתו לאוכלו, הרי חצי ממנו מגיע לו כשותף בזכייתו עם הזקן, וחציו השני של העוף עצמו עולה לו לזכותו ממילא כשכנו מדינא דבר מצרא.

תחית העוף

הדליק נר להפיג החשיכה וחיפש את העוף בתרמיל אך למרות חיפושיו הנמרצים כאילו קם העוף לתחיה ופרח ונעלם במאמצים קדחתניים הנדחפים כרעבונם המציק הפך את כליהם חיפש בכל שטח ביהכ"נ אף הגדיל והציץ

פנימיות הדברים, שאדם יכול לבדוק את גודל נשמתו כגודל חטאיו ופגמיו, והרהורים והבלבולים, מדוע? כי כגודל נשמת האדם כך הסטרא אחרא מנסים לצוד אותם ברשתו, ואחד מהתחבולות הוא 'לייאש', 'להרדים', 'איני מסוגל', אך זה העצם החיזוק הגדול ביותר כמה הנשמה חשובה ומרוממת, הוא ראייה שהיצר הרע נטפל אלי, הוא יודע היטב היכן יש שפע רוחני של קדושה ורוממות, כאן הוא מגיע, על זה אמר מלכא משיחא 'מאויבי תחכמני', מהאויבי אדע איזה כוחות עצומים ונפלאים שהשם יתברך חנן אותי.

הזקן והצעיר

להמחשת הדברים נביא מעשה נפלא: מעשה בשני קבצנים האחד צעיר והשני זקן שחברו יחדיו לאסוף נדבות מטבעו של עולם שליבם של בריות נפתח יותר למתת יד לקבצן זקן בא בימים ואף מצאנו אי אילו אנשים שרוגנים ורוטנים על כך שצעיר לימים מביא את לחמו דרך נדבת לב ולא דרך עבודת כפים מכל מקום כשנועדו שניהם יחדיו קבעו ביניהם שבסוף כל יום מחלקים את שלל קבצנותם חצי בחצי כי מחיר שיבתו של הקבצן הזקן מול שכר שמירתו ושימושו של הצעיר את הזקן שווים הם.

ויהי היום קרבו למקום אשר לא דרכה כף רגליהם עד עצם היום הזה כבר ממרחקים ראו בית גדול מואר באור יקרות ומיד עם התקרבתם אל הבית שמו לב ששמחה גדולה התקיימה שם ושזה עתה נסתיימה.

נכנסו לתוך הבית הפתוח לרווחה ובראותם את שיירי השמחה ביקשו מבעה"ב רשות לסעוד בשיירים

במטותא מינך חפש את העוף הצלוי וראה שהוא עדיין כאן כאן נמצא כאן היה חי שלם צלוי ממתין לתפילת שחרית. החרה אחריו הזקן.

אדרבה הראה לי את העוף ומיד נתפלל עימו תפילת שחרית לעג הצעיר. ניגש הזקן לתרמילו של הצעיר והוציא משם את העוף הצלוי שהמתין להם בצנעה בסבלנות כל הלילה.

וכי מדוע החבאת אותו בתרמילי? שאל הצעיר מוכס? וכי מדוע? החזיר ושאלו הזקן טיפות נר החלב על תרמילי ומהפכת סמרטוטי יעידו על חיפושיך הנמרצים כל הלילה אחר העוף חיפשת בין בגדי כתרמילי לידי מסביב עקבות נר החלב מעידים על מעשיך כאן כל הלילה אך רק כמקום אחד נשאר נקי ומסודר תרמילך.

בְּאִישׁוֹן לֵיל

אחד הדומיות המופלאות שהקימו את עולם התורה והאמין ב'אין הדבר תלוי אלא ב', הוא הרב מפוניבז' זצ"ל, כה מסופר.

שני בחורים הגיעו אל העיר הקטנה בני ברק לעת ערב ועם בואם חלה תקלה במערכת החשמל ועלטה נפלה על המקום לפתע הבחינו השניים באור המרצד במרומי גבעה שבפאתי העיר כאשר התקרבו השניים אל המקום ראו שם את הרב מפוניבז' זצ"ל עומד ומאיר את הקרקע הצחיחה.

שאלוהו אם יכולים הם לעזור לו בחיפושים? השיב להם הרב: לא אבד לי כאן כלום. שבו השניים ושאלו: לשם מה הוא מאיר את הטרשים?!

בתוך ארון הקודש אולי החביא שם חברו את העוף שמצא לו זמן לתעתע בו ולעוף באמצע הלילה...

נרגז ומורעב הסתפק האם להעיר את חברו לריב עימו על כך שהקדים לו וטרף לבדו את העוף שכה חשק בו עתה וכי של הזקן העוף שאכלו לבדו הרי שלו הוא וזכותו עליו בשלמותו משום רעבונו אך לבסוף עלתה לזכותו ידידותם ממסעותיהם הרבים והכריעה את רעבונו ורגזנותו להשאיר את חברו הזקן לשינתו ולדחות את מריבתם עד שיעיר היום ומתפללי תפילת ותיקין יופיעו בבית הכנסת.

עם שחר ורחשם של המתפללים הראשונים נשמע בבית הכנסת התעורר הזקן ודחף מרפקו בין צלעותיו של חברו הקבצן הצעיר להעירו אך הצעיר עייף היה מחיפושי הכלתי נלאים בלילה אחר הצלי התקשה לקום וכנראה היה עסוק בחלומו בגריסת עצמותיה האחרונות של הפרגיה שנפלה לו בשלימותה בחלום מבין סדקי אוזניו שמע את חברו מפתהו לקום בוא נתפלל שחרית מחכה לנו סעודה שלמה לאחר התפילה.

או אז עלתה בו חמתו ראשית הפסיד את גרמיה האחרונים של אותה פרגיה שנתגלתה לו בחלום ובאחת חזר למציאות מורעב ומופסד גם אותו עוף צלוי שחברו כנראה זלל לפניו בשעות הלילה.

התחיל רב עימו. איזה עוף מחכה לנו אחר התפילה שמא השארת לי ממנו איזו שוק או כנף? וכי מדוע חושדני אתה בכך? ענהו הזקן. אין שרם ערף שעף מזמן כחלום ואין לך אלא מלח לזרות על פצעי. פסק הצעיר!

שבור ורצוץ ורצה לבנות תורה, הוא חלם חלומות והכל לעגו, והנה הישיבה לפניך, אמור לי וכי אני הקמתי מבצר זה לתורה? האם אני הייתי מסוגל לעשות דבר כזה? לך וספר להם מה זה קיום נצחי של כלל ישראל? מהו קיום נצחי של תורה? הנה כאן רואים בחוש איך הקב"ה מקיים את הברית של 'כי לא תשכח מפי זרעו', סִפֵּר להם כיצד צמחה מתוך השואה אימפריה של תורה!

חיותם מהתורה

בפנימיות הדברים מבאר הבאר מים חיים (דברים פרשת ואתחנן): 'שכל מצוה ומצוה הכל יחודים עליונים. יחודי שמותיו ב"ה ותיקוני העולמות העליונים, ורק שאין אנו צריכים לעלות שמה ולתקן, כי אין תיקונם אלא מעשיותינו פה בארץ התחתונה ככל אשר צונו ה' אלהינו, ועל ידיהם ממילא מתיחדים שם מאירים ומופיעים מתמלאים זיו ומפיקים נוגה ומתתקנים שם תיקון גדול. וזה אמר לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו וגו'.

'כי הנה הוא הכל בפיו ובלבך פה לעשותו בשמי השמים. אבל באמת גם בשמים אין להם חיות כי אם מהתורה ומצוות שאנחנו מקיימים בארץ'.

'כי על ידי העבודה שבפינו ובלבבינו נמתקין כל הדינים ונכנעין ונעקדין תחת הרחמים. ואז נעשה ה' הוא האלהים שהאלהים נמתק ונכלל ברחמים. ואז תרד כל מיני ברכה ושפע אור וחיות לכל העולמות שלמעלה ושלמטה הכל כידוע'.

מרחיב ומוסיף ביאור ביתר שאת ועוז, שעל ידי עבודת האדם מתבררים הניצוצות הק' ומתקנם לשרשם (באר מים חיים דברים פרשת נצבים): 'וכאשר כתבנו כמה פעמים שעיקר בירור הקדושה מהרע,

אמר להם אינכם רואים הנה לפנינו כאן על הגבעה ישיבה שלומדים בה שבע מאות בחורים וכולל המונה ארבע מאות אברכים האזינו לריתחא דאורייתא, ראו איך מתפללים שמונה עשרה, הנה שם נאמר שיעור כללי, ושם אומרים עתה שיחה הציצו לתוך חדר האוכל ולידו הפנימיה כיצד אינכם רואים?!

שני הבחורים ראו זאת כחלום מוזר ומיהרו להסתלק מהמקום. חלפו שנים והחלום היה למציאות ישיבת פוניבז' המעטירה מתנוססת לה כראש הגבעה.

אחד משני הבחורים שפגשו את הרכ מפוניבז' על גבעת הטרשים מאיר בפנסו ורואה את העתיד כחכם הרואה את הנולד הגיע כאברך כרי להיפגש עם הרב מפוניבז' בעניין מסוים הוא ניגש אל הרב ושאלו אם הוא זוכר את פגישתם על הגבעה לפני למעלה מעשר שנים.

נודעק הרב לעומתו ושאל וכי זה אתה אתה היית שם ואז חיבקו ולקחו לסיור בבנין הישיבה הוא החל להראות לו כל פינה בישיבה ואמר לו הינך רואה זו היא הישיבה שעל אודותיה דיברתי אז.

האברך סבר לתומו שכסוף הסיור יתבקש לתרום לישיבה לפיכך התנצל ואמר לרב שאין באפשרותו לתרום לשמע הדברים החויר הרב ואמר לו האמן לי שעבור תרומה לא הייתי מבזבז עליך זמן רב כל כך מטרת סיורנו היא שונה לחלוטין!

והמשיך בהתרגשות: **הרי אתה שליח ההשגחה העליונה, אתה תספר לדור הבא כיצד נבנית, הייתה שואה, נשארה אדמה חרוכה, לא היה מה לאכול, ומי חשב על ישיבות והנה בא יהודי זקן**

נחת רוח מן האדם כי המתים חפשי רק האדם יש לו תענוג בגן עדן ממה שעשה המצות בעולם הזה. וזה שאמרו כי המצוה הזאת לא בשמים הוא וכו' רצונו לומר שאין חפץ ורצון עוד מה שהאדם עולה ובלבבך לעשותו, פירוש מה שהאדם עושה בעולם הזה זהו חפץ ורצון הבורא ברוך הוא בזה יפורש זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים, פירוש שעיקר חפץ ורצון מלכו של עולם באדם בעודו בחיים חיותו נשמה עם הגוף יחד. וכתבנו בספר החיים למענך כו', כי גם אנו נכוון בכל מעשינו למענך אלהים חיים'.

העולה מפל זה

עיקר העבודה היא 'לא בשמים הוא', כאן בעולם הזה, קרוב אליך הדבר מאוד, לקיים תורה ומצוות, כי התכלית גילוי האור האלוקי (אור אין סוף) בדומם צומח ומדבר בבחינת 'ואתה מחיה את כולם'.

הכל תלוי ועומד בלבו של אדם שכפי אשר משבר ומכניע מעמקי תאות מורשי לבבו לפני ה' אלהינו בכל השתמשותו בכל חפצי הארץ שלא להשתמש בהן כי אם לשם ה' באמת כן נשבר ונכנע כח הרע אשר בחפצים ההם והפח נשבר'.

'ואז הניצוצות ההם המה כצפור נמלטה מפח יוקשים, שהצפור בעת המלטו מפחו, הנה עבור שמחה חדות צאתו ממאסרו תעוף בכח רב וכח מופלג אל תחת השמים כאשר תוכל'.

'וכן ביותר ויותר עד אין שיעור כשנשבר פח הקליפה מהניצוץ, יעוף בכח מופלג לאין קץ לאביו שבשמים לקבל פני קדשו ולחסות תחת סתר כנפיו סלה'.

בעולם הזה

תכלית העבודה היא כאן בעולם הזה, עם הניסיונות והקשיים מבאר התפארת שלמה (מועדים ראש השנה): לא כן אחר פטירתו אין לו להשם יתברך עוד

דבקות וכסופים

תורה ניתנה מן השמים, וכל מהות התורה הוא רוחניות ודבקות, שהיא דברים מופשטים דקים וזכים, שהוא הפוך מעולם החומרי והגשמי, והיא תכלית העבודה של האדם להדבק בבוראו, מצד שני, מה שקרוב מאוד, הוא העולם החומרי והגשמי, שהוא קרוב מאוד אליך, שהיא העולם הזה.

התכלית הדבקות

תכלית קיום תורה ומצוות הוא להגיע (דברים ד, ד פרשת ואתחנן): 'וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלָכֶם הַיּוֹם: כפי שנעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה מבטא את רגשת ליבו (תהלים פד, ג): נִכְסְפָה וְגַם כָּלִתָּה נַפְשִׁי לַחֲצָרוֹת ה' לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ אֶל אֵל חַי'.

מצד שני, התורה הק', אומרת 'כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד', דהיינו (דברים ל, יא - יד, פרשת נצבים): 'כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם לֹא נִפְלְאָתָה הִיא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה הִיא: לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא לְאֹמֶר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: וְלֹא מֵעֵבֶר לָיִם הִיא לְאֹמֶר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹת'.

מצד אחד, תורה ניתנה מן השמים, וכל מהות התורה הוא רוחניות ודבקות, שהיא דברים מופשטים דקים וזכים, שהוא הפוך מעולם החומרי והגשמי, והיא תכלית העבודה של האדם להדבק בבוראו, מצד שני, מה שקרוב מאוד, הוא העולם החומרי והגשמי, שהוא קרוב מאוד אליך, שהיא העולם הזה (כסף, כבוד, אכילה וכדו')?

אחד מהיסודות העצומים וגילוי העבודה הוא לגלות אורות זכים ודקים, רוחנים וגבוהים אל תוך העולם החומרי

והגשמי, במבט שטחי, נראה כי הדבר נוגד זה את זה, זה רוחני וזה גשמי, כפי שהאור והחושך לא ניתן לשלבם, אך במבט עמוק ופנימי, נראה פלאות כיצד מגלים בזה העולם הנראה גם וחומרי, מגושם ועבה, את נקודת התכלית.

כבר חז"ל תמהים על הפסוק (כתובות קיא, ב) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום - וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב: כי ה' אלהיך אש אוכלה?! הרי תרי"ג מצוות התורה הם רוחניים ושכליים?

תרי"ג עצות

תכלית הדבקות הוא לגלות את השם יתברך בכל פרט ופרט, בבחינת 'ואתה מחיה את כולם', כל פעולה של גילוי השם יתברך, הוא הדבקות והכיסופים הגדולים מאוד, כפי שבספר תורה, בעור הבהמה היא מתקדשת בקדושת ספר תורה, וכן תפילין, וכל סוגיות התורה הם מסביב דברים גשמיים, כגון 'שור שנגח את הפרה', וכל סוגיות התורה, מצוות אכילה מזה, כך מיישבים חז"ל עצם שאדם מתחבר תלמיד חכם שהיא מחובר מאוד להשם יתברך, כך דבקים בשכינה הק'.

כלשון חז"ל (כתובות קיא, ב) 'אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה

פי שלא שמעו שלא השתמשו ברמ"ח איבריהם לעשות שום דבר גדול או קטן אלא מה שעל ידי זה ישיגו אחדותו יתברך שמו על כן לא הוצרכו שינתן להם התורה'.

וכן מלאכי מעלה שהן רוחניות הן מתלהבין תמיד בלי הפסק להשיג אחדותו יתברך שמו ולעשות נחת רוח לפניו על כן הן חושבים תמיד לעשות דבר מה לפניו יתברך שמו אולי יהיה זאת לנחת רוח לפניו כדי שישמעו אחר כך מפי הגבורה יפה עשיתם. וזהו עושי דברו מחמת גודל השתוקקות כדי לשמוע בקול דברו אחר כך יפה עשיתם.

זאת היו דרכי האבות הקדושים על ידי שחתרו תמיד לבקש להשיג אחדותו יתברך שמו עשו כל עשייתם שיהיה לנחת רוח ליוצרם כדי שעל ידי זה ישיגו אחדותו ורוממותו יתברך שמו, על כן זכו שהכתיב עליהם הקב"ה ששמרו דרך ה'.

אבל אחר כך שירדו בני ישראל למצרים ונתערבו ביניהם והיו משוקעים בטומאת מצרים על ידי זה לא היה להם לב להתבונן להתלהב להבורא ברוך הוא כמו האבות הקדושים על כן הוצרך הקב"ה ליתן להם התורה הקדושה שהן תרי"ג עצות שעל ידם יזכו להשיג אחדותו יתברך שמו.

רבינו האריז"ל מגלה מה שקורה למטה הוא גילויים מה שמתרשש בעולמות העליונים, כדאיתא בשער מאמרי רשב"י (מאמרי ספר הזוהר מהרב הגדול זלה"ה - פרשת בראשית): 'והענין הוא **כי האדם התחתון הוא דוגמת צורה עליונה** ופיו כפה העליון ועיניו כעיני עליון וכאשר יתעוררו למטה יתעוררו למעלה'.

עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. כיוצא בדבר אתה אומר: לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו - וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה'.

מה הכוונה?

מבאר המאור ושמש את עומק הדברים (פרשת יתרו): 'ונראה בזה דהנה הקב"ה נתן לישראל התורה שהיא תרי"ג מצוות רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה ונקראים בזוה"ק תרי"ג עיטין (ח"ב פב ע"ב) דהיינו עצות שעל ידם יבוא האדם להכיר את בוראו. וענין עצה שייך בדבר אשר האדם חפץ להשיג איזה דבר והוא מסופק אם לעשות אם לאו נותנין לו עצה ככה תעשה וככה לא תעשה. וצריך להבין מה היו ישראל חסרין שהוצרך הקב"ה ליתן להם עצות'.

אבותינו הקדושים

אך הענין הוא מי שרוצה להשיג ולהכיר את הבורא ברוך הוא צריך לזה שקידה רבה ולפנות מחשבתו מזה העולם מכל וכל ויום ולילה לא יחוש רק להשתוקק ולהתלהב אל הבורא ברוך הוא, ומחשבתו תהיה חושב תחבולות תמיד אעשה כך וכך אולי על ידי זה אוכל להשיג אחדותו יתברך שמו ואשמור עצמי מזה שלא לעשות והכל כדי להשיג אחדותו יתברך שמו, וצריך שלא לעשות בשום אבר תנועה גדולה או קטנה רק מה שהמוח שלו מחשב לעשות תחבולה להשיג אחדותו יתברך שמו'.

וכן יצחק ויעקב עשו תחבולות תמיד כדי להשיג אחדותו יתברך שמו, על כן ממילא קיימו כל התורה כולה אף על

מצות, וכאשר יקיים איזה מצות עשה, יכוין להסיר מהאבר הפרטי של נפשו המתיחסת אל המצוה שהוא זוהמת הקליפה ההיא, ואז תחול עליו אבר המצוה הקדושה ההיא, אחר הסתלקות הזוהמא. וכן במניעת העבירה, יכוין שע"כ יסולק הזוהמא אשר בגיד הפרטי של הנפש המתיחסת לאותו עבירה, ואז יוכל להמשיך שפע הרוחני הנמשך דרך הצינור הרוחני, וע"כ נעשית נפשו כסא ומרכבה אל קדושתו ית'. וזה סוד האבות הן הן המרכבה (בר"ר פב, ו) עכ"ל, ודפח"ת.

כל מצוה יש לה רמזים בעולמות העליונים, כתב האור המאיר (פרשת בראשית) 'והזהר (ח"ב פב, ב) קורא אותן תרי"ג עיטין, לכוון האמור, בהשכיל לב **מקום רמיזתם בעולמות עליונים, שכל אחת מהנה, יש להם מקום מוצא באורות עליונים**, ולכן צמצם הקדוש ברוך הוא בהירות רוחניות, בתרי"ג מצות הנראים גשמיים, בכדי שיוכל און הגשמי לשמוע, ורעיון לבות בני אדם לתפוס אפס קצת, והתורה נקראת בשם תורה, המורה לאדם דרך הישר והנכונה, לדעת איך לידבק ברוממת עוצם אלהותו, ובאמת מי שחכמת אלהים בקרבו, ואין מלאכתו מלאכת הקודש ברמיה, כי אם בתמים ובלב שלם, יכול לדעת ולהבין בספרים סוד רמיזתם במקומם בעולמות עליונים, ומה טיבם, ותועלת הגדולה מה שגורם בעשיותם על מתכונתם, אזי גורם השפעות אורות עליונים בהשכינה, ובודאי ניתוסף אליו גם כן התלהבות ודבקות גדול לעבודת הבורא'.

מוסיף הדברי חיים זיע"א (על מועדים - לזאת חנוכה פרשת מקץ): 'דכל התורה הוא רק מבוא לבא לידיעת הבורא ולהשגה קצת מכבודו, דהאדם חומרי ואיך ישיג רוחני ושכלי, ולכן גזרה חכמתו יתברך שאם

כל התורה כולה, הם גילויים המתרחשים בעולמות העליונים, כפי שרבינו החתם סופר זיע"א (תורת משה במדבר פרק א פסוק יח פרשת במדבר) 'אך ידוע הוא שכל ספר תורה כולה הם צירופי שמותיו של הקדוש ברוך הוא, רק שכתובה היא על הלשון שיוכלו להבין ג"כ בני אדם רצון הבורא לקיים מצותיו, אבל כולה סודות ושמות קדושים היא'.

הגוף איננו האדם

טבע העולם להתייחס ל'גוף' כאילו הוא האדם שבתוכו, וזה לא נכון (תולדות יעקב יוסף בראשית הקדמה) 'ידע האדם וישכיל היצור נוצר, כי גוף האדם איננו האדם רק לבוש האדם, נוצר ברמ"ח איברים ושס"ה גידים, והשם יתברך נפח בו נפש חיה כלולה מרמ"ח איברים ושס"ה גידים רוחנים, ויתלבשו תוך רמ"ח איברים של הגוף, ואז פועלים איברי הנפש פעולתן על ידי הכלים שהם איברי הגוף'.

ומזון האיברים הרוחנים הוא על ידי קיום התורה הכלולה מתרי"ג מצות, כדמיון תרי"ג אברי הגוף, וכל אבר מרמ"ח איברים ניזון מן מצוה פרטיות מתיחסת לאותו אבר, וכאשר מוכח מש"ס דמכות (כג ב) אשר נבאר אח"ז.

סליק הזהמא

כתב הרב אלהי מה"ר חיים ויטאל בספרו שער הקדושה ח"א פ"א, וז"ל: וכל אבר וכו' וכאשר יחסר לאדם קיום איזה מצוה, גם האבר הפרטי המתיחס לאותו מצוה יחסר ממנו מזונו הנמשך לו משם הוי"ה, כמ"ש (נחמיה ט, ו) ואתה מחיה את כלם, כי בשם הוי"ה תלוין כל המצות, כמו שאמרו חז"ל (זח"א כד א) י"ה עם שמי שס"ה, ו"ה עם זכרי רמ"ח וכו'. לכן צריך האדם לחפש בכל כוחו לקיים כל תרי"ג

נעשה כפי מצותיו, יזדכך החומר ויתרבה כח הנפש ויוסר מסך המבדיל ויתרבה הדעת, וכן כתב בזוה"ק (יתרו פב ע"ב) דתרי"ג מצות המה תרי"ג עיטין, היינו עצות איך על ידם יוסר מסך המבדיל ולבא לדביקות הנפש בד'.

כל מה שרואה בספר אין לפניו הפרש או גמרא או קבלה אינו רואה שום דבר אחר זולת איך לעבוד את השי"ת, כפי שכתב בספר יושר דברי אמת (אות כד): 'כי כל תורתנו כולה שבכתב ושבעל פה אין דבר אחד אפילו אות אחת יוצא לדבר אחר זולת לעבוד את השי"ת, כי לזה נתנה, ונקרא תורה על שם שמורה לאמר זה הדרך ילכו בה, ואפילו בדיני ממונות ושאר דינים הדומים שאין נפקותא ועובדא מהם, אם ריק הוא, מכם הוא, אבל מי שעובד השי"ת בשלימות מגלין לו רזי תורה, וזהו הרזין איך ליקח עצה מכל תרי"ג מצות לעבוד בהם הבורא ית', אף על פי שאינם באפשר לקיימם בעצמם, כמו מצות התלוין בארץ ושאר מצות, וזה שקרא הזהר (יתרו פ"ב ע"ב) את התרי"ג מצות תרי"ג עיטין, ר"ל שנותנים לאדם עצה איך להתדבק ביוצרו'.

ואני שמעתי כן מפה קדוש הרב המגיד [הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א], ואמר שמעודו **כל מה שרואה בספר אין לפניו הפרש או גמרא או קבלה אינו רואה שום דבר אחר זולת איך לעבוד את השי"ת**, ובאמת הוא כך, אבל זה הוא לפניו שהוא צדיק בן צדיק, ושאר השלימים, אבל לא אתנו יודע עד מה, איך ומה, רק באמונה אני מאמין זה, וקצתם שמענו דוגמתם'.

לא יחסר ויקלקל שום דבר **אפילו תנועה קלה, כמו ההולך על החבל שהוא קשור למעלה ותחתיו הים סוער**, שצריך לשמור ולכוון כל דעתו שלא יטה א"ע לאחד מן הצדדין, שאם יטה א"ע לאחד מן הצדדין אף כחוט השערה יפול לתוך הים, כן צריך האיש הצדיק הזה הדבוק באמת נכון לשמור א"ע מכל דבר קטן שבקטנים שלא יקלקל חלילה'.

העולה מפל זה

גילוי רצון השם יתברך הוא על ידי קיום מצוות התורה, וזהו תכלית הדבקות והכיסופים שהם האור והכלי, תרי ריען דלא מתפרשין.

תקופת 'חפיפה'

ה"חיבת חופה" קיימת אך ורק בעולם הזה! כל מצוה ומצוה שאנו מקיימים כאן בעולם הזה, כל מילה של תפילה, של תורה, זוהי חתונה, זוהי "חופה" - ויש לה חיבה מיוחדת! בעולם הבא החיבה המיוחדת הזו לא קיימת.

מכתב פטורין

אחת לשבע שנים, במועד שנת השמיטה, יש מצוות 'הקהל' (דברים לא, י - יג, פרשת וילך): **'הִקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף וְגֵרָךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ לֵמְעַן יִשְׁמְעוּ וְלִמְעַן יִלְמְדוּ וַיֵּרְאוּ אֶת ה' אֱלֹהֶיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ.'**

המצוה הזאת מתקיימת אחת לשבע שנים, כפי שאומרת התורה, במוצאי שנת השמיטה, במוצאי חג הסוכות. עולים כולם לירושלים, ומקיימים את המצוה הזאת, של 'ויֵרְאוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת'.

מסר רב משמעות טמון בילדים שבהם זכה הבורא את האדם, ואודותיו ממשיך ה"חפץ חיים" את המשל הבא: עובד לו אדם במשרד כלשהו במשך ארבעים שנה משעה שמונה ועד חמש במשרה מלאה. באחד הימים, מגיע המעביד אל העמדה שלו בלוויית אדם זר ובלתי מוכר.

הוא עורך ביניהם הכרות קצרה: הכר נא, יהושע, את יעקב - העובד החדש שלנו. אני ממנה אותך ללמד אותו מה אנו עושים כאן ולהדריך אותו בעבודה. מרגע זה הוא עובד כאן לצידך לתקופת חפיפה.

יהושע, העובד הותיק, אינו יודע את סיבת השנוי. הוא אינו יכול לנחש אם הוא עומד להתקדם מן התפקיד ולהפוך למנכ"ל החברה, או לסגנה, או שעומדים פשוט לפטר אותו, אך מכל מקום דבר אחד ברור לו היטב - אם התחילה חפיפה, הוא לא ישאר עוד בתפקידו...

עומד אדם - מסיים ה"חפץ חיים" - ומחזיק בהתרגשות בבנו הנולד לו. כאן המקום להזכירו: נולד לך ילד? - מזל טוב! תקופת ה'חפיפה' התחילה...

חתמו קבע

יגש אלי אחד מנקיי הדעת שבירושלים באחרית שנה ותמיהה גדולה בפיו, אביו נמצא לרפואה בבית החולים בקומה 12 החליט לעלות ברגל לראות מה מתרחש ב-12 קומות שתחתיו, עבר קומה קומה, גילה מחלוקת (לב, צינתור, טיפול נמרץ ועוד) ירחם השם, חולים מתייסרים זה מחובר לניפוזיה וזה להנשמה, וזה לזונדה.

מכל מחלקה שיוצא, מרים את עיניו לשמים: 'ברוך השם, אינני זקוק למחלוקת אלו', כך עבר את כל השתיים עשרה קומות, ובכל קומה בכל המחלוקת להודות להשם יתברך שאינו זקוק לבית החולים לרופאים ולרפואתם.

כשיוצא מבית החולים, הוא היה המום, איך שכולים עסוקים זה

בחרישה וזה בזריעה, כאילו שהם 'חתמו קבע', כאין בתי חולים ואין בתי קברות.

פלא פלאות!

מגדירה המשנה באופן חד וקולע (אבות ד, יט): 'רבי יעקב אומר העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין'.

הנשמה ירדה לעולם הזה, לפרוזדור ארעי, כדי להכשיר את עצמה, על ידי תורה, מצוות ומעשים טובים, לקראת חיי הנצח בעולם הבא המשול לטרקלין.

טרקלין גדול

במשלי החפץ חיים מובא מעשה בעשיר אחד שהזמין אליו אדריכל אמן ואמר לו: רצוני לבנות בית נאה והדור כאן במקום הזה ומכיון ששמעתי עליך שאדריכל אמן אתה הריני מבקש שתצור לי צורתו של הבית. אולם בעיקר שים לב לטרקלין שיהא גדול ונאה ביותר, אלא שאף בפרוזדור אל תזלזל - אף הוא רצוני שיהא גדול ומרווח.

הלך האדריכל ובדק יפה את המקום שעליו אמר העשיר להקים לו את הבית ואמר לו: הנה בדקתי את המקום ומדדתי יפה וראיתי שגם לזה וגם לזה לא יספיק לנו המקום. אם ברצונך בטרקלין גדול יש הכרח להקטין את הפרוזדור, שכן ככל שנגדיל את הפרוזדור כן יצטמצם וילך המקום שישאר לנו בשביל הטרקלין. מובן שהברירה בידך ויכול אתה להחליט לכאן או לכאן.

אולם לו לעצתי תשמע הייתי לוקח מהפרוזדור ומוסיף לטרקלין, כדי

שנוכל לעשותו גדול ומרווח ונאה כדבעי. וכך גם מנהגן של הבריות בבנין הבתים, עושים טרקלין גדול ונאה ואילו הפרוזדור חשיבותו פחותה מזה הרבה. אם תעשה ההיפך מזה סופך להיות צחוק בעיני הבריות, שיאמרו ראו מה עשה פלוני - טרקלין אשר בו יושבים בדרך קבע ומקום הוא לקבלת אורחים - עשהו קטן וצר; ואילו הפרוזדור שאינו משמש אלא מעבר ארעי - עשהו גדול ומרווח.

בזמן שאנו שוהים כאן בעולם הזה, אנו בונים ומקימים לעצמנו את הטרקלין שבעולם הבא, כדברי חז"ל במדרש משלי: "ללמדך שכל מי שקנה לו דברי תורה קנה לו בית בעולם הבא". ומה אנו עושים? אנו עומדים וטורחים להגדיל, לשפר וליפות את הפרוזדור. על ידי כן אנו מצמצמים במו ידינו את ביתנו האמיתי, את הטרקלין, את הדירה הנצחית שלנו. כלום אין זה מעשה של שטות?!

אכן האדם המשכיל והחכם, עיניו בראשו ויודע כי ימיו עלי ארץ קצובים. כל מחשבותיו ומעשיו מכוונים אך ורק לתקן את נפשו ולהכינה לקראת עולם שכולו טוב. כל פנייתו לענייני החומר, אינה אלא כדי קיומו בפרוזדור.

בשם משמואל (פרשת לך לך - שנת תרפ"ג) 'ביאור הדברים עפ"י מאמרם ז"ל

(אבות פ"ד) התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין, וכשם שאי אפשר לבוא לטרקלין אלא בהקדם הכניסה לפרוזדור, כן אי אפשר להכנס לעוה"ב אלא באמצעות הכנה בעוה"ז וכבמדרש (ריש חקת) מי יתן טהור מטמא לא אחד אברהם מתרח ישראל מאומות עוה"ב מעוה"ז, ואילו יצויר בלתי עוה"ז לא הי' אפשר לזכות לעוה"ב, כי לרגל רוממות עוה"ב

רוצה להקים דורות שיהיה לי המשך בעולם הזה. כמו שהרמב"ם כותב (פרקי הצלחה פ"ב) שהאדם מפחד מהמוות עד שיכנס לחופה, "כי החתן אצל צאתו מהחופה כבר שמחה נפשו שמחה ממה שהגיע אליו מן הבטחון מהמחשבות הרעות והקים הזרע וקיום מינו ובטחון פחדו".

והנה כאשר האדם מגיע ליום חופתו הוא רוכש לעצמו עניבה חדשה, מגבעת חדשה, חליפה מהודרת וכו'. נתאר לעצמנו חתן המגיע לחופה בבגדיו הישנים, ללא עניבה, בסתם בגדים של חול, קרועים ומאובקים. אנו תמהים ושואלים אותו: "מה זה?"! והוא עונה: "לשם מה עלי להתלבש בבגדים מהודרים? הלא כל החתונה אינה אלא הכנה להקים דורות ישרים. בעזרת השם, בברית של הילד הראשון - אז אתהדר בבגדים חדשים..."

העולם הזה בו אנו נמצאים, אינו בבחינת בית חרושת, אלא בבחינת חופה! נכון שהחופה היא רק הכנה למטרה, נכון שהתכלית היא לעתיד לבוא, בעולם הבא - אבל "היום לעשותם", היום זה חופה, ולחופה יש ביטוי בחז"ל (כתובות נו ע"א): "חיבת חופה!" ישנה חיבה מיוחדת שהיא קיימת רק בחופה!

העולם הבא הוא ה"למחר לקבל שכרם", הוא התכלית, שם הוא המקום "להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו", זוהי הדביקות בקב"ה. אבל ה"חיבת חופה" קיימת אך ורק בעולם הזה! כל מצוה ומצוה שאנו מקיימים כאן בעולם הזה, כל מילה של תפילה, של תורה, זוהי חתונה, זוהי "חופה" - ויש לה חיבה מיוחדת! בעולם הבא החיבה המיוחדת הזו לא קיימת.

אי אפשר לזכות בו אלא ע"י שמתרחק מעוה"ז.

בית חרשת

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל (תפארת שמשון על בראשית - יעקב ועשו מתו ביום אחד): חז"ל אומרים: "העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין". דברי חז"ל אלו ידועים ומפורסמים, אלא שיש לנו טעות בפירושם.

בפשטות מבינים את דברי חז"ל אלו, שהעולם הזה הוא הכנה לעולם הבא, כלומר: העולם הזה הוא כמו מפעל שבו עובדים הפועלים קשה במשך תקופה, ובסוף היום או החודש הם מקבלים את משכורתם.

ובמשל שבדבר: ניכנס למפעל, נראה אדם עומד ליד מכונה, מפוחם כולו, ובגדיו מלאים בכתמי גריז, מזיע כולו. נשאל אותו: 'מדוע אתה עובד כל כך קשה? תראה איזה חיים שחורים יש לך! לך תנוח, תאכל משהו...' והוא יענה: 'אדם לעמל יולד... נכון שאלו חיים קשים, אבל בסוף אקבל המשכורת!'

כך אנו מציירים לעצמנו את העולם הזה - חיים מלאי קשיים, צרות והרפתקאות. אבל שווה לנו לחיות את החיים השחורים הללו, כי "היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם" (עירובין כב ע"א). אבל זוהי טעות מהותית בכל המציאות היהודית!

המשל הנכון

המשל הנכון בזה הוא, לאדם הנושא אשה, והוא נכנס לחופה. נשאל אותו לשם מה אתה מתחתן? הוא יאמר: אני רוצה לבנות בית נאמן בישראל, אני

העולה מכל זה

באחרית שנה, ניגשתי למו"ר צדיקא
 ופרישא הגה"צ רבי חיים
 מענדל זצ"ל, ותהיתי בפניו: 'שהשנה
 עברה מהר מאוד', תפס את זקנו הלבן
 והצחר שירד על פי מדותיו, ואמר:
 'שמונים וחמש שנה עברו כהרף עין'.

מהות העולם הזה הוא 'החופה' זהו עצם
 ההכנה לטרקלין, גילוי העולם הזה,
 הוא עצם העולם הבא.

אסיים בברכת חז"ל במס' יומא (עא, א): 'מחיה חיים, יתן לכם חיים ארוכים וטובים
 ומתוקנים', אכ"ר. א גוטן און אפריילכען שבת.

קול היכל 'אור הדעת'

ארץ ישראל: 02.500.4499

ארה"ב: 1585.280.2888

לקבלת חוברת 'אור הדעת' מדי שבוע

שלחו בקשה ותצורפו לרשימת המנויים

B025004499@gmail.com

מהדורת ביקורת, טיוטה - אינו מוגה כלל